

Dr. Molnár Béla:

Számvetés és útmutatás

Az 1985-ös évről úgy beszélünk, mint a pártkongresszus évéről. Jogosan! Igaz, ebben az évben még jó néhány fontos, az egész társadalmat érintő dolgunk is akad. Elegendő, ha felszabadulásunk 40. évfordulójára, a képviselői és a tanácstagi választásokra, a VII. ötéves terv közvetlen előkészítésére, vagy az életünk sok területét újszerűen befolyásoló feltételek, növekvő igények és tágabb lehetőségek alkalmazására és kihasználására utalunk. De mindez — és még sok más feladatunk is — a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusának függvénye, mert a társadalom vezető erejének e legmagasabb fóruma fogalmazta meg azt a politikát, amely a nemzet, az osztály, az egyén boldogulásának közös cselekvésre ösztönző programját is meghatározza. Nem túlzás tehát azt állítani, hogy a sokféle közéleti tevékenység valamennyi területére meghatározó a XIII. pártkongresszus.

A helyzetértékelések, a tennivalók meghatározása, a cselekvés időszakában a honismeret sem hiányozhat vizsgálódásaink köréből. Ez természetes is ennek a folyóiratnak a lapjain, hiszen a Honismeret évek óta részese a Honismereti mozgalomnak, hatékony ösztönzője-segítője fejlődésének, gazdagításának.

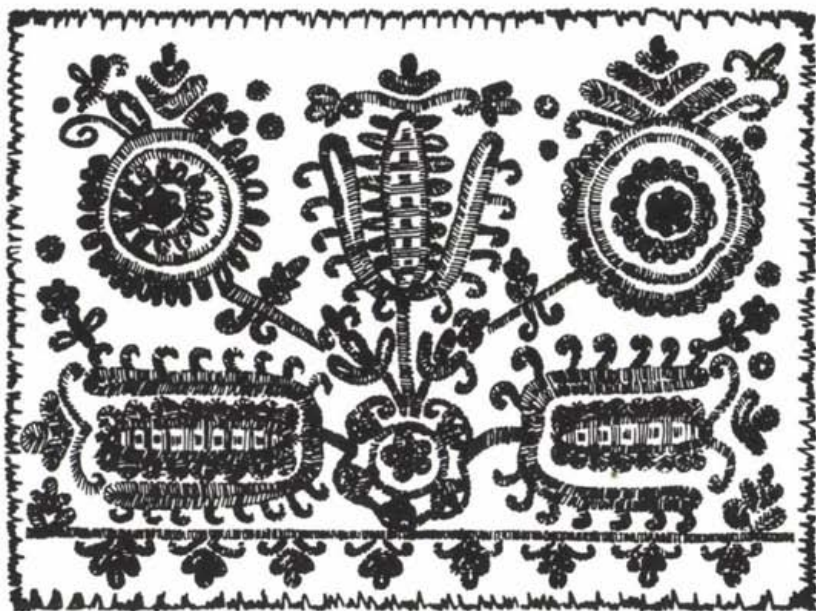
A honismeretről sokszor elmondták — szóban és írásban, országos és helyi fórumokon — hogy élő mozgalom, közművelődésünk szerves része. Egyértelműen szocialista rendszerünkhöz tartozik, nyitott szellemű, kisközösségeket teremt és tart fenn, amelyekben sokezer állampolgár gyarapodik szülőföldjének, lakó- és munkahelyének ismeretében. Gyarapodásról van szó, ismeretekben és érzelmekben való gyarapodásról, személyi és közösségi gyarapodásról. Olyanról, amely kiterjed ma már iparra, mezőgazdaságra, kultúrára, tárgyi és szellemi értékekre, életmódokra, foglalkozásokra. Nem véletlen, hogy a honismeret valóságos gyűjtőfogalom — benne van a hely- és az üzemtörténet, a néprajzi gyűjtés, a kiemelkedő személyekhez kötődő ismeretek felkutatása, a települések köznapi életét rögzítő krónikairás... A múlt, a történelem... és sokak fejében ezt jelenti a honismeret, „csak” ezt. Pedig tudni kell, hogy népek, nemzetek soha nem emlékeznek „önzetlenül”... az emlékezés, a múlt ismerete mindig az adott jelen igényéből fakadt, mindig valakiket segített-szolgált. S ez ránk is vonatkozik, a mai szocialista Magyarország társadalmára. Nekünk van szükségünk a múlt ismeretére, szellemi birtoklására... nekünk kell ismerni az utat, amelyet elődeink jártak, s amely elágazások és zsákutcák szövevényéből a mába vezetett. Értékek és tanulságok gyűjteménye a múlt, s nélküle, ismerete nélkül ma sem boldogulhatunk. Ez a magyarázata, hogy a honismeret a múlt feltárásában is élő és mai mozgalom. Az, amikor kiterjesztette megismerő figyelmét legújabb kori történelmünk fő folyamataira — a magyar munkásmozgalom, az antifasiszta mozgalmak, a népfőnt történetére, s az elmúlt négy évtizedre, benne a legutóbbi közel harminc esztendőre. Így igaz: a jövőt formáló jelen igényli, követeli a múlt mind teljesebb megismerését. Jelképe is lehet ennek az az országos akció, amelyet a Honismereti mozgalom felszabadulásunk 40. évfordulójának tiszteletére indított. A fényképezük le hazánkat! akcióra gondolok, amelynek keretében önkéntes fotózók százai fényképezik le lakóhelyük utcáit, tereit, házait, emlékműveit, rögzítik képeken az országot, amely nekünk jelenünk, de utódainknak már múlt lesz, s bizonyára hasznos-tanulságos múlt.

Itt kell szólni arról, hogy a honismeret azért válhatott ilyen élő mozgalommá, mert a kor igénye mellett a kor igényeit kifejező politika támogatta, s a mozgalom e politika szellemében tevékenykedik. Ez a politika pedig, amelyet a nép, a nemzet magáénak tud, megismerésre ösztönöz minden állampolgárt azzal a világos céllal, hogy minél többen tudjanak értően részt venni a szűkebb pátria és a haza sorsának, jelenének és jövőjének alakításában. A párt kongresszusi határozatai ennek a politikának a folytatásáról szólnak.

Hogyan kapcsolódik tehát az MSZMP kongresszusához a honismeret? Az eddigiekből talán kitűnik, hogy ezt a kapcsolatot nem a megszokás, nem a politikai illendőség, hanem az élet, a dolgok lényegi összefüggése adja. Erről szívesen még, azon az alapon, hogy a honismeret több évtizede a népfront keretében fejlődik, s hogy a Hazafias Népfront a honismeret gondozójának, összehangolójának felelős szerepét tölti be.

Köztudott, hogy a kongresszusi irányelvekről országos vita bontakozott ki. Elmondták véleményüket kommunisták és pártönkivüliek, vallásos és nemvallásos emberek, különböző foglalkozású, életkorú és anyanyelvű állampolgárok százai. Véleményezték azt a képet, amelyet az irányelvek vázoltak gazdaságról, kultúráról, társadalmi viszonyokról, és életszínvonalról, szociálpolitikáról, állami- és közéletünkről, bel- és külpolitikáról... véleményezték azokat a társadalmi célkitűzéseket, amelyeket az irányelvek felsoroltak... és elmondták, mit vállalnak, mit tesznek hozzá a közösen kialakítandó célok megvalósításához. A széles körű eszmecsere minden fontos következtetése benne van a kongresszus határozatában, amelyet joggal tekinthetünk a következő évek országos munkaprogramjának, s amelyet egy megerősödő nemzeti egység, társadalmi egyetértés kell, hogy nemzeti méretű, közös értelmes munkánk alapjává tegyen. Ez a közös gondolkodással végzendő munka — ha szabad kissé tágabban értelmezni a fogalmakat — azt jelenti, hogy milliók honismereti mozgalma zajlik tovább az országban, ... hogy az állampolgárok nagy többsége gyarapítja ismereteit, erősíti a hozzáértéssel történő döntés felelősségtudatát, s formálja céltudatos munkával a jelent, s benne holnapunkat. Ebben a nagy honismereti-honfejlesztési akcióban részt venni a szervezett Honismereti mozgalom minden aktivistájának, résztvevőjének is első számú feladata.

De tartalmaznak a kongresszusi határozatok közvetlenebb ösztönzéseket is a Honismereti mozgalom számára. Csak néhányat említek... többet kell tenni a politikai tudat formálásáért... elő kell segíteni a reális nemzeti önismeret kialakulását, a nemzeti önmebecsülés és a szocialista hazafiság fejlődését, az internacionalizmus eszméjének elmélyítését... segíteni kell, hogy a fiatalok tudatosan vállalják a szocializmust, hogy teret kapjanak tudásuk alkalmazására és gyarapítására, beleértve a közéletet is... Ismert igények ezek, de újra kell gondolni érvényesítésüket a Honismereti mozgalomban is. Jó alkalom erre a 40. évforduló, a választások és a VII. ötéves terv előkészítése. E feladatokban is születnek új értékek, rögzítésük, megőrzésük és közkinccsá tételük a honismeret feladata is. Erőt adó, gondolkodásra és cselekvésre készítő, örömet adó hasznos feladat.

Kalotaszegi irásos minta (Szentessné Sinkó Zsuzsanna rajza)